בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיטַ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

גִּלָּיוֹן קצ״א | פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח – שִׁירָה תשפ״ח

צְדָקָה

בְּלִי כֶּסֶף!

* * *

מו״ר שְׁלִיטַ״א אָמַר, שֶׁמִּלְבַד עִנְיַן שֶׁל **צְדָקָה בְּמָמוֹן**, שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַפְרִישׁ מִכַּסְפּוֹ לִצְדָקָה, שֶׁאִי־אֶפְשָׁר לְתָאֵר אֶת הַמַּעֲלָה וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל זֶה (עַיֵּן סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת צְדָקָה), וּבִפְרָט בִּשְׁבִיל הַדְּפָסַת סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַמְגַלִּים אֶת אוֹר הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם, שֶׁזּוֹהִי שְׁלֵמוּת **הַצְּדָקָה** (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק א, סִימָן ד, וּבִ׳שִׁפַּת הַנַּחַל׳ שָׁם, עַמּוּד צג), מְגַלֶּה רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב, סִימָן ב) שֶׁיֵּשׁ **״דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה״, בִּבְחִינַת** (יְשַׁעְיָה סג, א) **״מְדַבֵּר בִּצְדָקָה״**, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (נְדָרִים ז.) **עַל הַפָּסוּק** (דְּבָרִים כג, כד) **״מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְגוֹ׳ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ״** – **׳בְּפִיךָ׳ זוֹ צְדָקָה.**

וּמַהוּ **״דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה״?** אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק א, סִימָן קו) **עַל הַפָּסוּק** (תְּהִלִּים מא, ב) **״אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל״ – אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִתֵּן שֵׂכֶל בַּדָּל; דְּהֵנֵה עִקַּר עֲנִיּוּת הָאָדָם הִיא כְּשֶׁאֵינֶנּוּ זוֹכֶה לָדַעַת מִן הָאוֹר שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים** (נְדָרִים מא.) ׳אֵין עָנִי אֶלָּא בְּדַעַת׳ – **הַיְנוּ מִדַּעַת הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיקִים, שֶׁהִיא אוֹר הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינַת** (דְּבָרִים ד, לה) **״אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ״; וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִתֵּן אֶת הַשֵּׂכֶל הַזֶּה בִּבְנֵי־אָדָם, כִּי בָּזֶה הוּא יָכוֹל מַמָּשׁ לְהַצִּיל נְפָשׁוֹת!**

כִּי הִנֵּה, פְּעָמִים שֶׁאָדָם מַגִּיעַ לִשְׁבְרוֹן־לֵב כָּל־כָּךְ גָּדוֹל, שֶׁלֹּא מְעַנְיֵן אוֹתוֹ שׁוּם כֶּסֶף שֶׁבָּעוֹלָם, הוּא שָׁבוּר וְרָצוּץ, וְנִכְנָס לִדְכָאוֹן עָמוֹק, וְלֹא יוֹעִיל כָּל הוֹן דְּעָלְמָא לְהָפִיחַ בּוֹ רוּחַ שֶׁל תִּקְוָה, אֶלָּא רַק עַל־יְדֵי **״דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה״**, שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ אוֹר בַּחַיִּים, וּמְנַחֲמִים אוֹתוֹ ׳זֶה לֹא ״סוֹף הָעוֹלָם״, אָמְנָם יֶשְׁנָהּ אֵיזוֹ בְּעָיָה, אֲבָל יֵשׁ פִּתְרוֹן לַבְּעָיָה, וְעָלֶיךָ לְהִתְאַזֵּר בְּסַבְלָנוּת וּלְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה׳...

וּכְשֶׁזּוֹכִים לְחַזֵּק אֵיזֶה אָדָם, וּלְהַכְנִיס בּוֹ אֶת אוֹר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, מְגַלִּים לוֹ אֶת הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִכְרִיז וְצִוָּעַק **״אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל״**, וְאֵיךְ שֶׁבְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, זֶה נִקְרָא **״דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה״**, שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד עַל־יְדֵי דִּבּוּרוֹ.

וְהִנֵּה, כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ מִמַּעֲלַת הָעִנְיָן הַזֶּה, הוּא מִיָּד מֵגִיב וְאוֹמֵר: ׳אֲבָל אֵינֶנִּי ״מַשְׁפִּיעַ״... אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ לוֹמַד ״דְּרָשׁוֹת״... וּמִי אֲנִי שֶׁאֲדַבֵּר עִם אֲחֵרִים?׳... אַךְ בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ מוֹהֲרָא״ש זִי״ע הָיָה רָגִיל לְהַזְכִּיר אֶת לְשׁוֹן הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שְׁלַח, דַּף קנז:): **׳דִּלְזִמְנִין בְּאַפֵּרְקְסְתָּא דְּעַנְיָיא תִּשְׁכַּח מַרְגָּנִיתָא׳ – לִפְעָמִים** בְּתוֹךְ הַיִּלְקוּט שֶׁל הֶעָנִי, יְכוֹלִים לִמְצֹא מַרְגָּלִית; כְּלוֹמַר, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהֶעָנִי בְּעַצְמוֹ אֵיננוּ יוֹדֵעַ אֵיךְ נִכְנָס אֶל הַשַּׂקִּית שֶׁלּוֹ יַהֲלוֹם... **אֲבָל יֵשׁ אֶצְלוֹ יַהֲלוֹם!** וְכֵן הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁהוּא מָלֵא בְּאוֹצָרוֹת יְקָרִים, וְעָלָיו לַחֲלֹק זֹאת עִם הָאַחֵר.

וּבִפְרָט מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֻרָב לְרַבֵּנוּ זַ״ל, וְלִשְׁמֹעַ וּלְקַבֵּל אֶת לְמוּדָיו הַמְאִירִים מִפִּי סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְתַלְמִידָיו הָאֲמִתִּיִּים, הֲרֵי יֵשׁ לוֹ בְּאֲמִתָּחְתּוֹ יְהַלּוֹמִים כָּל־כָּךְ מְאִירִים וִיקָרִים, וְעָלָיו לַהֲאִירָם לָאֲחֵרִים!

הִנֵּה שָׁמַעְתָּ אֵיזֶה עִנְיָן, הֵבַנְתָּ מְעַט אֵיזֶה דָּבָר מִדִּבְרֵי הַצַּדִּיק, קָרָאתָ מַשֶּׁהוּ נִפְלָא בְּאֵיזֶה סֵפֶר מִסְּפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיק, וְאָכֵן עֲדַיִן אֵינְךָ יוֹדֵעַ וּמֵבִין אֶת הָעִנְיָן לַאֲשׁוּרוֹ, אֲבָל יַגִּיעַ הַזְּמַן וְהָרֶגַע הַנָּכוֹן שֶׁהִנֵּה מָצָאתָ מַשֶּׁהוּ שֶׁהוּא עַל סַף יֵאוּשׁ, וְאָז אַתָּה מוֹצִיא אֶת הַיַּהֲלוֹם שֶׁיֵּשׁ אֶצְלְךָ, וְהִצַּלְתָּ אוֹתוֹ! הִצַּלְתָּ אוֹתוֹ, אֶת הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלּוֹ, וְאֶת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ!

וּבָזֶה אָדָם זוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה (אָבוֹת ב, ח) ״**אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה**״ - ׳תּוֹרָה הַרְבֵּה׳ הַיְנוּ ׳תּוֹרַת הָרַבִּי׳, ״**אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ**״ - אַל תִּשְׁמֹר אֶת זֶה רַק לְךָ, אֶלָּא תַּחֲלֹק אֶת זֶה גַּם עִם הָאַחֵר!

וְזוֹהִי מַעֲלַת הֶפְצַת אוֹר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, הֵן כְּשֶׁזּוֹכֶה בְּפֹעַל מַמָּשׁ לֵילֵךְ וּלְהָפִיץ, וְהֵן כְּשֶׁתּוֹרַם מֵהוֹנוֹ לְהַדְפָּסַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, וּבָזֶה הוּא שֶׁתָּף לְ׳הַצָּלַת נְפָשׁוֹת׳ - פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ! וְהוּא אֵינֶנּוּ יָכוֹל לְשַׁעֵר בְּדַעְתּוֹ כַּמָּה זְכֻיּוֹת הוּא מְזַכֶּה לְעַצְמוֹ, כִּי הִנֵּה הוּא חוֹשֵׁב עַל עַצְמוֹ ׳מָה אֲנִי שָׁוֶה כְּבָר... אֵיפֹה אֲנִי מֻנָּח׳ וְכוּ׳, וְהִנֵּה זָכִיתָ לְהָפִיץ אֵיזֶה סֵפֶר, אוֹ לְהִשְׁתַּתֵּף בְּהַדְפָּסַת סְפָרִים אוֹ חֲלוּקַת סְפָרִים לְהֶפְצָה, וְזֶה ׳הוֹלֵךְ עַל כָּל הָעוֹלָם׳ (עֵין סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה י׳ - מִבַּעְרֶגִיר וְעָנִי), וּפִתְאוֹם יַגִּיעַ הָרֶגַע שֶׁתּוּכַח וְתִרְאֶה אֵילּוּ זְכֻיּוֹת נִצְחִיּוֹת זָכִיתָ לְנַפְשֶׁךָ, וְאָכֵן תִּתְמַהּ מְאֹד: ״מִי יָלַד לִי אֶת אֵלֶּה״ (יְשַׁעְיָהוּ מט, כא)?... אֵין זֶה אֶלָּא זְכוּת הַהַפְצָה שֶׁלְּךָ!

וְכָל זֶה נִכְלָל בְּעִנְיַן ״**דִּבּוּר שֶׁל צְדָקָה**״, שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה צְדָקָה עִם אֲחֵרִים עַל־יְדֵי דִּבּוּרוֹ, וּפְעָמִים שֶׁזּוֹהִי הַצְּדָקָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ, שֶׁיְּכוֹלִים לְהַצִּיל חַיִּים שֶׁל בֶּן־אָדָם, הוּא וְכָל הַדּוֹרוֹת אַחֲרָיו; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם דִּבּוּרוֹ בִּצְדָקָה!

* * *

׳פְּתִגְמִין קַדִּישִׁין׳ בְּצֵל מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א

״מְבַקֵּשׁ״...

א. כְּשֶׁהִזְכִּיר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק א, סִימָן כא) עַל הַפָּסוּק (אִיּוֹב יד, כ) **״מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ״**, שֶׁעַל יְדֵי ׳לְבוּשִׁים חֲדָשִׁים׳ זוֹכִים לְהַפָּטֵר מִן הַדִּין, וּכְמוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּשֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁהוּא ״מְבַקֵּשׁ״, אִם הוּא מְשַׁנֶּה מַלְבּוּשָׁיו - לֹא מְזַהִים אוֹתוֹ, וּמִמֵּילָא נִפְטָר מִן הַדִּין, עַיֵּן שָׁם; אָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שָׁפֹה רָמוּז עִנְיָן לְמוּד **מִשְׁנָיוֹת**, שֶׁמְּזַכֶּה לָאָדָם לִלְבּוּשִׁים חֲדָשִׁים וּנְקִיִּים, וְהָרֶמֶז בַּפָּסוּק ״**מְשַׁנֶּה** פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ״ - **׳מִשְׁנָה׳** אוֹתִיּוֹת **׳מִשְׁנָה׳**, כִּי הַמִּשְׁנָיוֹת מְשַׁנּוֹת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וּמְזַכּוֹת לוֹ לְהִנָּצֵל מִטֶּמְאַת הַיֵּצֶר הָרָע, וּבְפָרָט אִם זוֹכֶה לִלְמֹד חֵי״י פְּרָקִים בְּכָל יוֹם, שֶׁעַל זֶה אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת הַר״ן, סִימָן יט), **שֶׁאֲפִלּוּ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הָרְחוֹקִים מִן הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד שֶׁנִּלְכְּדוּ בְּמִצּוּדָה רָעָה עַד שֶׁרְגִילִין בַּעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן רַחֲמָנָא לִשֵּׁזְבָן, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַכֹּחַ שֶׁל הַתּוֹרָה גָּדוֹל כָּל־כָּךְ עַד שֶׁיְּכוֹלָה לְהוֹצִיא אוֹתָם מִן הָעֲבֵרוֹת שֶׁרְגִילִין בָּהֶם חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם יַעֲשׂוּ לָהֶם חֹזֶק קָבוּעַ וְחִיּוּב לִלְמֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּךְ וְכָךְ, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, בְּוַדַּאי יִזְכּוּ לָצֵאת מִמְּצוּדָתָם הָרָעָה**; וּמוֹהַרָא״שׁ הָיָה רָגִיל לוֹמַר, שֶׁ׳כָּךְ וְכָךְ׳ סוֹבֵב עַל לְמוּד חֵי״י פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, וְזֶה הַמְּזַכֶּה לָאָדָם לְהִפָּטֵר מִן הַדִּין, וְעַל־כֵּן **׳כָּךְ וְכָךְ׳** בְּגִימַטְרִיָּא שֵׁם **אֱלֹקִי״ם**, רֶמֶז לְמִדַּת הַדִּין, שֶׁבְּכֹחַ קְבִיעוּתוֹ בְּ״**כָּךְ וְכָךְ**״ יַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת בֶּן חוֹרִין אֲמִתִּי, וּבְפָרָט בִּימֵי הַשּׁוֹבָבֵי״ם הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם יָמִים שֶׁל טָהֳרָה, וְהָרֶמֶז בְּמִלַּת **׳שׁוֹבָבֵי״ם׳** בְּעַצְמָהּ, שֶׁהִיא בְּגִימַטְרִיָּא **׳שַׁ״ס׳**; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהִתְמִיד בְּלִמּוּד מִשְׁנָיוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּיו!

׳אַתָּה צָרִיךְ לַעֲבֹר אֶת הַיָּם!׳...

ב. **שְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח תשפ״ג** - אַחַר שֶׁאָמַר אֶת שִׁירַת הַיָּם בְּעֵת חֲצוֹת הַלַּיְלָה בִּצְבִּוּר, וְחִלֵּק הַ׳לְחַיִּים׳ כַּנָּהוּג, פָּצַח מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א בְּשִׁירָה וְרִקּוּדִין יַחַד עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְזֶרֶז הָרִקּוּד עוֹד וָעוֹד, בְּאֶמְצַע הַמַּעְגָּל הָיָה אֶחָד מֵאַנַ״שׁ שֶׁעָמַד וְלֹא רָקַד, וּמַחֲמַת שֶׁהָיִיתִי בְּסָמוּךְ שָׁמַעְתִּי אֵיךְ שֶׁאוֹמֵר לוֹ בְּקוֹל וּבְהִתְלַהֲבוּת: ״**אַתָּה צָרִיךְ לַעֲבֹר אֶת הַיָּם, לָמָּה אַתָּה יָשֵׁן?!**״... עוֹד שָׁמַעְתִּי בְּמַהֲלַךְ הָרִקּוּדִין, שֶׁאָמַר לָנֶכְדּוֹ נ״י: ״**תַּגְבִּיהַּ אֶת הַמַּלְבּוּשׁ, שֶׁלֹּא תֵּרָטֵב**״... וּכְמַאֲמַר הַצַּדִּיקִים, שֶׁיְּכוֹלִין אָז לִפְעֹל דְּבָרִים גְּדוֹלִים מְאֹד, וּבְפָרָט אֵלּוּ הַשָּׁיָכִים לִקְרִיעַת יַם סוּף (עֵיֵן שִׂיחוֹת מוֹהַרָא״שׁ מוֹעָדִים), כִּי אָז יְכוֹלִין מַמָּשׁ לַעֲבֹר אֶת הַיָּם. וְעִנְיָנִים אֵלּוּ שַׁיָּכִים מְאֹד בְּ׳**שַׁבַּת שִׁירָה**׳, שֶׁהִיא מֵעֵין קְדֻשַּׁת שְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח (עֵיֵן קוּנְטְרֵס ׳אַשֵׁי יִשְׂרָאֵל׳ דְּפַרְשָׁתָן).